

**KNJIGA I KNJIŽEVNOST NA NOVIM MEDIJIMA : ZBORNİK RADOVA / INTERDISCIPLINARNI
STRUČNI SKUP, SPLIT, GRADSKA KNJIŽNICA MARKA MARULIĆA, 12. PROSINCA 2011. ;
[UREDNIŠTVO ELLI PECOTIĆ, SNJEŽANA BUCZKOWSKA, KATARINA KROLO ŽUŽUL]. SPLIT :
GRADSKA KNJIŽNICA MARKA MARULIĆA, 2013.**

Sonja Roknić

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

sonjar@gskos.hr

U organizaciji Gradske knjižnice Marka Marulića Split 12. prosinca 2011. godine održan je stručni skup pod nazivom "Knjiga i književnost na novim medijima". Cilj skupa bio je problematizirati teme vezane uz budućnost knjige i književnosti u digitalnom dobu pa su se tako analizirale značajke e-knjige i e-književnosti, utjecaj medija na izdavačke procese te mogućnosti uvođenja e-knjige u knjižnično poslovanje.

U prvom radu pod nazivom "Hipertekstualne književne forme : nova kultura čitanja i pisanja?" autor dr. sc. Hajrudin Hromadžić bavi se pitanjima karaktera tzv. hipertekstualne književnosti i to analizirajući dihotomiju sličnosti i razlika između primjera hipertekstualne fikcije i postmodernističke proze, kojoj je i posvećen najveći dio rada. Upravo u ovom razdoblju susrećemo cijelu paletu uradaka koji umjesto konačnog epiloga u djelu nude nejednoznačno definirane verzije završetka priče. Kao primjeri analizirani su Sterneov Tristram Shandy, Joyceovo Bdijenje Finnegana, Calvinov Zamak ukrštenih sudbina, Borgesova priča Vrt razgranatih staza, Cortazarove Školice, Pavićevi Hazarski rečnik i Predeo slikan čajem. Hiperfikcija ide još korak dalje. Ona predstavlja tekst u stalnom procesu mijenjanja i nastajanja, a svako novo korištenje/čitanje hiperfikcije istovremeno je i građenje nove strukture djela, ovisno o trenutnim interesima, željama, inovativnosti korisnika/čitatelja. Za primjere takve hipertekstualne književnosti autor navodi Afternoon Michaela Joyca kao jedno od prvih djela hiperfikcije uopće (1990. g), Uncle Buddy's Phantom Funhouse Johna McDaida, Marble Springs Deene Larsen.

Drugi rad pod nazivom "Knjiga na državnim jaslama: zašto ne bi bila besplatna i svima dostupna?" autora Krešimira Pintarića donosi analizu stanja u nakladničkoj industriji u 90-ima i dominacije "knjige za Ministarstvo", poslovnog modela koji se prvenstveno oslanja na dobivanje novčane potpore Ministarstva kulture te otkup knjiga za javne knjižnice. Autor tvrdi da je za naslove koji su kulturno vrijedni, ali nisu komercijalno isplativi potrebno razviti model nekomercijalnog nakladništva koji bi bio nadziran i financiran od strane Ministarstva kulture te navodi uvjete koje bi jedan takav model trebao zadovoljavati. Kroz ponudu kvalitetnih besplatnih

Godina XVII
Broj 2
2013

KNJIŽNIČARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije
i Baranje

naslova u ePub formatu, bio bi to i veliki poticaj za daljnji razvoj komercijalnog hrvatskog elektroničkog nakladništva. Autor nas također upoznaje s projektom "Besplatne elektroničke knjige", njegovim rezultatima u zadnjih deset godina i planovima za budućnost, a koji je kao pokušaj ostvarivanja modela nekomercijalnog nakladništva pokrenulo Društvo za promicanje književnosti na novim medijima.

Andy Jelčić u svom radu "Copyright and e-rights in the particular case of literary translation" analizira stanje autorskih prava u književnom prevođenju, posebno e-knjiga. Upozorava na najčešće probleme kao što su nedostatak svijesti o prevoditelju kao autoru i njegovoj originalnosti i kreativnosti prilikom prevođenja, kao i to da njegova prava nisu ista kao ona autora. Osvrće se i na problem ilegalnog umnožavanja e-knjige te na neregulirane naknade prevoditeljima. Na kraju rada daje primjere kako bi EU mogla pomoći u poboljšanju položaja prevoditelja kao jednog od sudionika u lancu e-knjige.

Ognjen Strpić u sljedećem radu "Elektronička knjiga: pismo, svijet i uređaj (skica)" daje osvrt na elektroničku knjigu iz čitateljske perspektive. On uspoređuje znakove pisma na papiru i one na računalu. Znak na papiru razmjerno je lako prepoznati i razlučiti ga od onoga što nije znak. Riječi na papiru imaju svoj fizički položaj, mi ih upisujemo, dopisujemo, brišemo, u svim smjerovima. S druge strane, elektronički zapis može prikazati jedino računalni uređaj u kojemu je po definiciji sve znak, sve je artefaktno i točno onako kako je netko zamislio.

Posljednje, u radu "Izazovi organizacije, korištenja i vrednovanja elektroničkih knjiga u knjižničnim zbirka" autorica dr. sc. Kornelija Petr Balog bavi se problematikom uvođenja e-knjiga u knjižnično poslovanje. Budući da se u hrvatskim knjižnicama elektroničke knjige još ne mogu posuđivati, rad se temelji na iskustvima stranih knjižnica, posebno visokoškolskih. Navode se prednosti i nedostaci e-knjiga sa stajališta knjižnica. Od prednosti istaknuta je njihova dostupnost koja nije vezana uz radno vrijeme knjižnice, moguć višestruk pristup sadržaju jedne knjige, instantna isporuka sadržaja, ušteda prostora itd. Neki od nedostataka jesu ograničenja koja na korištenje nameće upravljanje digitalnim vlasničkim pravima, visoke cijene e-čitača, činjenica da čitanje elektroničkih knjiga pretpostavlja određena tehnička znanja, poznavanje informacijske i komunikacijske tehnologije te posjedovanje Interneta kao i problem interoperabilnosti. Nadalje, analiziraju se mogući načini organizacije ovakve vrste građe, njihova upotreba te načini vrednovanja zbirki elektroničkih knjiga. Iako i hrvatske knjižnice pokazuju interes za nabavu elektroničkih knjiga, autorica napominje da bi problem mogle predstavljati financije i nabava elektroničkih čitača budući da su oni još uvijek preskupi kako za korisnike tako i za knjižnice.

Danas živimo u digitalnom dobu, a knjiga kao medij doživljava velike promjene. Elektroničke e-knjige i e-književnost sve su prisutniji na tržištu. Radovima u ovom zborniku pokušao se odgovoriti na pitanja vezana uz budućnost knjige i čitanja, a zanimljivo je što su autori

kulturolozi, pisci, telekomunikacijski stručnjaci, knjižničari, pa se tema problematizira iz različitih perspektiva.

Godina XVII
Broj 2
2013

KNJIŽNIČARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije
i Baranje